

Priporočila za oblikovanje politik

RENOVERTY in Direktiva o energetske učinkovitosti stavb (EPBD) - Spodbujanje energetskih prenov ranljivih gospodinjstev

Julij 2025

Sofinancira Evropska unija v okviru projekta ID 101077272. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali agencije CINEA. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli sredstva.

Uvod

Cilj projekta RENOVERTY je spodbujati energetske prenove domovanj ljudi, ki jih pesti energetska revščina na podeželskih območjih, z izdelavo načrtov prenove za različne tipe gospodinjstev oz. stanovanjskih stavb.

Ta povzetek raziskuje povezavo med projektom RENOVERTY in revidirano Direktivo o energetske učinkovitosti stavb (EPBD, 2024/1275), predvsem v okviru nacionalnih načrtov za energetske prenove stavb. RENOVERTY podpira energetske revna gospodinjstva na podeželju in v primestnih območjih s prilagojenimi načrti energetske prenove (REER). Revidirana EPBD poudarja obravnavo najslabše učinkovitih stavb, osredotočenost na ranljive skupine in spodbujanje vključujočih procesov prenove.

„Ranljiva gospodinjstva“ so gospodinjstva, ki se soočajo z energetske revščino, ali gospodinjstva, vključno s tistimi z nižjimi srednjimi dohodki, ki so še posebej izpostavljena visokim stroškom energije in nimajo sredstev za prenovo stavbe, v kateri živijo, kot je opredeljeno v EPBD. Ista direktiva nadalje navaja: Neučinkovite stavbe so pogosto povezane z energetske revščino in socialnimi težavami. Ranljiva gospodinjstva so še posebej izpostavljena zvišanju cen energije, saj večino svojega proračuna porabijo za energente. Obnova stavb lahko ljudi reši iz energetske revščine in prepreči energetske revščino. Hkrati obnova stavb ni brezplačna in ključnega pomena je zagotoviti, da se socialni vpliv stroškov prenove stavb, zlasti na ranljiva gospodinjstva, ohranijo pod nadzorom.

Projekt RENOVERTY je razkril, da se energetske revščine na podeželju razlikuje od revščine v urbanih okoljih. Ključni dejavniki vključujejo slabo izolirane stanovanjske objekte, zastarele ogrevalne sisteme, nezanesljiv dostop do sodobnih virov energije in pomanjkanje ciljno usmerjene politične podpore. Poleg tega se podeželska gospodinjstva pogosto soočajo z geografsko izoliranostjo, starajočim se prebivalstvom, omejenim dostopom do informacij in zmanjšano finančno zmogljivostjo, kar povečuje njihovo ranljivost.

Prenova teh domov ni le vprašanje izboljšanja energetske učinkovitosti, temveč tudi ključni ukrep za izboljšanje dobrega počutja prebivalcev in podpora pravičnemu energetske preходу. RENOVERTY je izvedel energetske preglede 12 domovanj v Zasavski regiji, rezultati pregledov pa so bili uporabljeni za oblikovanje Kažipota za energetske prenove domovanj na podeželju, ki jih pesti energetske revščina. Cilj Kažipota je prepoznavanje priložnosti za izboljšave in dajanje prednosti najučinkovitejšim ukrepom energetske prenove.

Na osnovi izkušenj pri naslavljanju energetske revščine na podeželju smo v pričujočih priporočilih za oblikovanje politik predstavili, kako RENOVERTY spodbuja cilje EPBD v Sloveniji.

Energetska revščina (na podeželju) v Sloveniji

Leta 2024 je energetska revščina v Sloveniji prizadela 63.000 gospodinjstev (7,3 %) in 110.000 posameznikov (5,2 %), v **Zasavju**, nekdanji premogovniški regiji, pa se z energetske revščino sooča 8,8 % vseh gospodinjstev, kar predstavlja približno 2.000 gospodinjstev oziroma 3.000 posameznikov[1]. V Sloveniji energetska revščina najbolj ogroža starejši segment prebivalstva; najvišja stopnja energetske revščine je v enočlanskih gospodinjstvih, v katerih so stanovalci starejši od 65 let[2]. Ena bolj ranljivih skupin so tudi najemniki, kjer je stopnja energetske revščine kar 16,2 %[3].

Osrednji ukrep zmanjševanja energetske revščine je shema financiranja Eko sklada za energetske prenove energijsko revnih gospodinjstev (trenutno je odprt poziv ZER 2024), ki ponuja 100 % povračilo investicije do 18.000 EUR (z DDV).

Ključne značilnosti te finančne podpore so:

Ni potrebno predfinanciranje s strani upravičencev;

Po izvedenih delih Eko sklad neposredno plača izvajalcem;

Vljučen je preprost energetski pregled stavbe oz. stanovanja;

Vključena je tudi brezplačna administrativna pomoč koordinatorja.

Še vedno pa obstajajo različne ovire in izzivi, ki preprečujejo izvajanje energetskih obnov energijsko revnih gospodinjstev, med njimi:

Nizka ozaveščenost gospodinjstev o finančnih podporah in pomoči koordinatorjev;

Nezadostnost trenutne rabe definicije energetske revščine, ki pri pozivih Eko sklada ne upošteva ranljivih skupin prebivalcev, ki pa niso prejemniki socialne podpore (denarna socialna pomoč, varstveni dodatek);

Zapleten proces odločanja v večstanovanjskih stavbah;

Pomanjkanje usklajenih ukrepov in sredstev, namenjenih zmanjševanju energetske revščine v najemnih stanovanjih.

[1] Statistični urad RS (2025) Energetska revščina, kohezijski in statistične regije, Slovenija, letno. Dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0886704S.px/table/tableViewLayout2/>.

[2] Statistični urad RS (2025). Energetska revščina po tipu gospodinjstva, Slovenija, letno. Dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0886702S.px/table/tableViewLayout2/>.

[3] Statistični urad RS (2025). Energetska revščina po stanovanjskem razmerju gospodinjstva, Slovenija, letno. Dostopno na: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0886703S.px/table/tableViewLayout2/>.

Kako renoverti podpira implementacijo EPBD?

Projekt RENOVERTY, ki se v Sloveniji izvaja v pilotni regiji Zasavje, je razvil prilagojene kažipote za energetska učinkovitost na podeželju (Renovation Energy Efficiency Roadmaps, REER) za podporo energetskim prenovam gospodinjstev, ki se soočajo z energetska revščino.

V Zasavju je nedavni proces soustvarjanja vključeval lokalne in nacionalne deležnike v pripravo štirih kažipotov, pri čemer se vsak kažipot osredotoča na drugačen tip domovanja in sicer:

- Enodružinska hiša,
- Stanovanje v večstanovanjski stavbi,
- Najemniška stanovanja,
- Kolonije, nekdanja najemniška rudarska stanovanja.

Kažipoti predstavljajo vodič po procesu prenove, identificirajo ključne ovire in potencialne rešitve pri spodbujanju energetskih prenov gospodinjstev, ki se soočajo z energetska revščino, posebej pa se posvetijo tudi ranljivi skupini najemnikov. Kažipoti lahko tako služijo kot pomoč pri prvem koraku priprave izkazov o prenovi stavbe, orodju, ki ga je uvedla EPBD. Z osvetlitvijo strukturnih ovir pri izvajanju energetskih prenov domovanj, ki se soočajo z energetska revščino, lahko kažipoti prispevajo k pripravi nacionalnih načrtov za prenovo stavb, ter učinkovitejši implementaciji drugih ukrepov oz. določil EPBD, kot so minimalni standardi energetske učinkovitosti, delovanje točk "vse na enem mestu" in preprečevanje izselitev zaradi zvišanja najemnin po prenovi (renovictions).

Priporočila za oblikovanje politik

Prenos določil Direktive o energetske učinkovitosti stavb (EPBD) predstavlja priložnost za vključitev izkušenj, pridobljenih v procesu soustvarjanja, ki je bil izveden v okviru projekta RENOVERTY v pilotni regiji Zasavje. Razvoj kažipotov za energetske učinkovitost podeželja (REER) je s tem participativnim pristopom pokazal pomen lokalno vodenih javnih posvetovanj, ki lahko opolnomočijo skupnosti in privedejo do prilagojenih smernic za prenovo. Za zagotovitev učinkovitega izvajanja ključnih novosti, ki izhajajo iz EPBD, predvsem nacionalnih načrtov za prenovo stavb so predlagana naslednja priporočila

Soustvarjanje kot temelj uspešnega oblikovanja in izvajanja politik: Proces priprave nacionalnega načrta prenove stavb mora tako vključevati **javno obravnavo in posvetovanja**, pri čemer je priporočljivo posebno pozornost posvetiti vključevanju ranljivih skupin prebivalcev na ruralnih območjih

Celosten pristop k obnovam: energetske obnove je potrebno povezati oz. morajo upoštevati potrebe po statičnih prenovah oz. protipotresni gradnji, požarni varnosti, zagotavljanja varnosti starejših oseb, itd.

Uskladiti je treba minimalne standarde energetske učinkovitosti (*Minimum energy performance standards, MEPS*) s cilji energetske revščine in sicer z ustvarjanjem sinergij z 8. členom Direktive o energetske učinkovitosti in spremljanjem socialnih učinkov, da bodo programi MEPS dajali prednost ranljivim gospodinjstvom in preprečevali socialno izključenost[4]

Nasloviti je treba specifičnost ruralnih okolij: Nacionalni načrt za prenovo stavb naj vključi tipologije podeželskih stavb in prilagodi pristope njihovim strukturnim in socialnim značilnostim

Ciljana in kontinuirana finančna podpora za ranljiva gospodinjstva: ohraniti in razširiti je treba ciljane spodbude Eko sklada za zmanjševanje energetske revščine (trenutno poziv ZER 2024), ki omogočajo 100 % kritje investicije za ukrepe energetske učinkovitosti za energetske revna gospodinjstva

Okrepiti sodelovanje med lokalnimi (socialnimi) akterji (CSD, humanitarne organizacije, zdravstveni delavci, dimnikarske službe) in nacionalnimi institucijami (npr. Eko sklad) pri ozaveščanju gospodinjstev o finančnih spodbudah

[4] REScoop (2024): [Directive \(EU\) 2024/1275 \(recast European Performance of Buildings Directive\)](#).

Podpora točkam “vse na enem mestu” (VEM):

nadgraditi je treba obstoječo strukturo ENSVET pisarn in jih povezati z delovanjem točk OVE, da bodo služile ranljivim gospodinjstvom. Pri zasnovi delovanja točk VEM bi morali vključevati znanje in izkušnje energetske strokovnjakov in socialnih institucij oz. organizacij, ki so v stiku z ranljivimi gospodinjstvi (Centri za socialno delo, humanitarne organizacije in zdravstvene institucije)

Okrepiti je treba usklajevanje med upravniki stavb v večstanovanjskih stavbah, ki imajo

vodilno vlogo pri prizadevanjih za temeljito prenovo, vključno z nadgradnjami kolektivnih ogrevalnih sistemov, izolacijo fasade in strehe ter izboljšavami skupnih prostorov

Spodbujanje prenov najemniških stanovanj: okrepiti je treba medsektorsko sodelovanje pri vzpostavljanju ukrepov (in programov financiranja) za spodbujanje prenov najemniških stanovanj, zlasti zasebnih. Nacionalni načrt za prenovo stavb bi moral vključevati tudi **zaščito proti dvigu celotnih stroškov bivanja po obnovi** (in tveganju izselitve, t.i. *renovictions*), npr. ukrepe za stabilizacijo najemnin, ter usmerjati javna sredstva v zagotavljanje dolgoročno dostopnih stanovanj (za ranljive prebivalce). Začeti bi morali tudi **meddeležniški dialog, da bi ugotovili**, kako lahko minimalni standardi energetske učinkovitosti (*Minimum energy performance standards, MEPS*) in energetske izkaznice **prispevajo k dvigu energetske učinkovitosti najemniških stanovanj** (ob hkratni zaščiti najemnikov)

Več priporočil je zbranih tudi v drugih publikacijah, npr.:

- CAN Europe (2025): [National Building Renovations Plans \(NBRP\): A Powerful tool for a just and climate-resilient built environment](#).
- REScoop (2024): [Directive \(EU\) 2024/1275 \(recast European Performance of Buildings Directive\)](#).

Zaključek

Projekt RENOVERTY in Kažipoti za energetske prenove domovanj, ki se soočajo z energetske revščino v slovenski regiji Zasavje kažejo, kako lahko participativne metode izboljšajo izvajanje Direktive o energetske učinkovitosti stavb (EPBD). Izkušnje projekta RENOVERTY v Zasavju poudarjajo vrednost soustvarjanja in vključevanja lokalnega znanja v nacionalna prizadevanja za energetske prenove. Pri implementaciji EPBD, predvsem pripravi nacionalnega načrta za prenovo stavb bi morala Slovenija predvsem:

Prevzeti celosten pristop k obnovam

Uskladiti minimalne standarde energetske učinkovitosti s cilji zmanjševanja energetske revščine

Upoštevati specifičnost ruralnih okolij

Nadgraditi finančno podporo za ranljiva gospodinjstva

Okrepiti medsektorski dialog za bolj učinkovito naslavljanje energetske revščine med najemniki

Ti vidiki so ključni za izpolnjevanje zahtev EPBD in doseganje nacionalnih ciljev glede energetske revščine, odpornosti na podnebne spremembe in pravičnega razvoja.

Reference

[1] Statistični urad RS (2025) Energetska revščina, kohezijski in statistične regije, Slovenija, letno. Dostopno na:

<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/Data/0886704S.px/table/tableViewLayout2/>.

[2] Statistični urad RS (2025). Energetska revščina po tipu gospodinjstva, Slovenija, letno.

Dostopno na:

<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0886702S.px/table/tableViewLayout2/>.

[3] Statistični urad RS (2025). Energetska revščina po stanovanjskem razmerju gospodinjstva, Slovenija, letno. Dostopno na:

<https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0886703S.px/table/tableViewLayout2/>.

[4] REScoop (2024): [Directive \(EU\) 2024/1275 \(recast European Performance of Buildings Directive\)](#).

Za več informacij o zmanjševanju energetske revščine z energetskimi prenovami, obiščite ([REER](#)) ali kontaktirajte:

Focus, društvo za sonaraven razvoj
Maurerjeva ulica 7, 1000 Ljubljana
www.focus.si
info@focus.si

O PROJEKTU

Projekt RENOVERTY spodbuja energetske učinkovite prenove stavb v energetske revnih gospodinjstvih v državah srednje in vzhodne Evrope (CEE) / jugovzhodne Evrope (SEE) ter južne Evrope (SE) z vzpostavljanjem metodološkega in praktičnega okvira za oblikovanje načrtov prenove za ranljiva podeželska območja v finančno vzdrženi in socialno pravičen način.

Projekt RENOVERTY zagotavlja, da je pri prenovi stavb upoštevana socialna razsežnost, tako da v načrte prenove vključuje varnost, udobje in izboljšano dostopnosti, s čimer se dodatno izboljša kakovost življenja ranljivih skupin prebivalstva. V treh letih projekta so bili izvedeni časovni načrti v okviru sedmih pilotnih projektov v Sveti Nedelji (Hrvaška), Tartuju (Estonija), Bük-Mak & Somló-Marcalmamente-Bakonyalja Leader (Madžarska), Zasavju (Slovenija), Parmi (Italija), Coimbri (Portugalska) in Osoni (Španija), dolgoročno pa je načrtovano širše vključevanje razvoja podeželja in primestnih območij.

Naša spletna stran: <https://ieecp.org/projects/renoverty>

**Poiščite nas na [LinkedInu](#)
[@RENOVERTYproject](#)**

Sofinancira Evropska unija v okviru projekta ID 101077272. Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorja(-ev) in ne odražajo nujno stališč in mnenj Evropske unije ali agencije CINEA. Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti organ, ki dodeli sredstva.